

PRZEDMOWA DO WYDANIA AMERYKAŃSKIEGO

Kolejne, 28. wydanie *Stedman's Medical Dictionary* jest, podobnie jak poprzednie, rzetelnym źródłem informacji dotyczącym terminologii medycznej, jakiego oczekują Państwo od słowników Stedmana.

Stedman's Medical Dictionary jest następcą pierwszego amerykańskiego słownika medycznego dr. Robleya Dunglisona *A New Dictionary of Medical Science and Literature* z 1833 r. Słownik ten ukazywał się w aktualizowanych wersjach aż 23 razy, a ostatnia z nich została wydana w 1903 r. pod redakcją dr. Thomasa Lathropa Stedmana. Pięć lat później dr Stedman stworzył unowocześnioną wersję tego słownika, która została opublikowana w 1911 r. jako *A Practical Medical Dictionary*. Od tego czasu dzieło to znane jest pod tytułem *Stedman's Medical Dictionary*.

Nowości w tym wydaniu

Każda nowa edycja *Stedman's Medical Dictionary* przechodzi staranną redakcję. W tym wydaniu zespół redakcyjny dokonał szczegółowego przeglądu terminów, dbając o ich precyzję i spójność. Nad ich treścią i sposobem prezentacji zespół współpracował z wybitnymi specjalistami (48 konsultantów z 47 dziedzin medycyny). W wyniku tych działań obecne wydanie zawiera 5 tysięcy nowych haseł, a zatem cały słownik ma ich około 107 tysięcy. Dodatkowo, po konsultacji z ekspertami oraz użytkownikami, czyli lekarzami i studentami medycyny, zmieniona została szata graficzna słownika, czego efektem jest nowe, uzupełnione i ulepszone 28. wydanie.

Nowe specjalności. W związku z rosnącym znaczeniem niektórych specjalności, przy opracowaniu obecnego wydania współpracowali także specjaliści z takich dziedzin jak endokrynologia, gastroenterologia, reumatologia oraz geriatra.

Uwagi poprawnościowe. Mimo że komentarze dotyczące nietypowych bądź odbiegających od normy słów, a także ich pisowni i wymowy, od dawna stanowią element słowników ogólnych, *Stedman's Medical Dictionary* jest pierwszym słownikiem medycznym zawierającym tak obszerny zakres uwag poprawnościowych.

Celem tych informacji nie jest narzucanie arbitralnych reguł ani też zachowanie tradycyjnych, archaicznych form wbrew normalnemu rozwojowi języka. Wprowadzono je po to, aby zwiększyć użyteczność słownika, zwracając uwagę użytkowników na częste błędy znaczeniowe, ortograficzne lub wymowy, niejednokrotnie wynikające z podobnego znaczenia lub brzmienia słów.

Pisownia oraz znaczenie wielu terminów anatomicznych, chemicznych i farmaceutycznych oraz jednostek miary zostały ustalone przez organizacje naukowe cieszące się międzynarodowym uznaniem. Reszta uwag poprawnościowych została sformułowana na podstawie precedensów, analogii oraz opinii wybitnych językoznawców. Tam, gdzie było to stosowne, uwzględniono współczesne użycia, nawet jeśli bardzo odbiegały one od standardu czy przyjętej tradycji.

Odstępstwa od obowiązującej pisowni i wymowy są zróżnicowane pod względem wagi i mogą w różnym stopniu wpływać na potencjalne nieporozumienia. Różnice w pisowni, takie jak amerykańskie „anemia” i „tranquilizer” oraz brytyjskie „anaemia” i „tranquillizer” są oczywiste i nie wymagają wyjaśnień, podobnie jak odmienna wymowa (miejsce akcentu) amerykańskich „cervical” i „nomenclature” oraz brytyjskich „cervical” i „nomenclature”.

Wiele częstych błędów w stosowaniu terminologii [pleonazmy, takie jak „foot pedal” (pedał nożny), błędne wymawianie, np. „shoddy” (tandetny) zamiast „shotty” (gruzelkowy, przypominający śrut), błędy ortograficzne, jak „discreet” (dyskretny, mało widoczny) zamiast „discrete” (rozłączny, wyraźny)] wynikają z nieznamości poprawnej angielszczyzny. Wskazówki odnoszące się do problemów tego typu mogą być szczególnie przydatne osobom, dla których angielski nie jest językiem ojczystym. Inne uwagi mają na celu ostrzeżenie Użytkowników przed wprowadzaniem stylu nieoficjalnego, zwrotów potocznych i nieścisłych do oficjalnej angielszczyzny medycznej w mowie i piśmie.

Przy wyborze haseł opatrzonych takimi komentarzami szczególną uwagę zwrócono na błędy, które mogą zacierać ważne rozróżnienia, np. między „cysteine” (cysteina) a „cystine” (cystyna), „ileum” (jelito kręte) a „ilium” (kość biodrowa), „normal saline” (fizjologiczny roztwór chlorku sodowego 0,9% wagowo) a „1 N NaCl” (jednonormalny roztwór chlorku sodowego 5,85% wagowo). Wiele uwagi poświęcono również terminom zaczerpniętym z łaciny i greki, gdyż stanowią one źródło wielu błędów i nieścisłości w komunikacji medycznej. Mimo że miejsce akcentu w greckich i łacińskich słowach oparte jest na wielowiekowych zasadach, współczesne użycie, choć w znacznym stopniu odbiegające od tych zasad, jest na tyle rozpowszechnione, że uzyskało status poprawnego wariantu.

W przypadkach, w których współczesna wymowa różni się od oryginalnej, zamieszczona jest o tym informacja, a użytkownik może podjąć decyzję, który z wariantów bardziej mu odpowiada.

Uwagi poprawnościowe przewijają się przez cały słownik; nie ma też problemu z ich odnalezieniem, ponieważ poprzedzają definicję danego terminu i są wyróżnione kursywą.

Unowocześniona szata graficzna. Najnowsze wydanie słownika ma nowy układ graficzny, dzięki czemu korzystanie z niego jest łatwiejsze. Dodane zostały kolorowe paski wyróżniające hasła, które mają wiele podhaseł, jak również kolorowe ramki, w których znajdują się hasła przeglądowe o szczególnym znaczeniu medycznym i społecznym.

Ilustracje. Na potrzeby tego wydania wzbogacono zestaw ilustracji. W oparciu o sugestie przekazane przez konsultantów i użytkowników, poprawiono i dodano ponad 1200 ilustracji. Objętość kolorowych wkładek została podwojona, przez co liczba haseł uzupełnionych ilustracjami wzrosła. Dzięki współpracy z Anatomical Chart Company została także poprawiona jakość rycin anatomicznych.

Rozszerzone aneksy. Zwiększyła się nie tylko liczba ilustracji. Obecne wydanie zawiera 15 nowych aneksów, które zawierają często poszukiwane informacje w łatwo dostępnej formie, m.in. klasyfikację nowotworów, tabele do obliczania wskaźnika masy ciała i powierzchni ciała, a także wykazy powszechnie stosowanych skrótów zalecanych lub niewskazanych przy zleceniu leków.

Zachowane dotychczasowe elementy

Oprócz nowości w tym wydaniu pojawiają się elementy znane użytkownikom wcześniejszych edycji *Stedman's Medical Dictionary*, niemniej jednak zostały one ulepszone i unowocześnione.

Wymowa. W 28. wydaniu zastosowano nowy klucz wymowy (zob. druga strona wyklejki oraz „Jak korzystać ze słownika”), co wymagało gruntownego przeglądu haseł pod tym kątem. Prawie każde hasło główne jest opatrzone wskazówką dotyczącą wymowy.

Hasła przeglądowe o szczególnym znaczeniu medycznym i społecznym. Hasła tego rodzaju, szczególnie istotne w praktyce medycznej, opracowano tak, aby były jak najobszerniejsze, a zarazem precyzyjne. Dodatkowo w tym wydaniu pojawiło się ich znacznie więcej.

Terminologia Anatomiczna. Wszystkie terminy związane z anatomią człowieka oraz budową układu nerwowego po raz kolejny zostały poddane rzetelnej korekcie, tak aby były zgodne z najnowszą nomenklaturą (*Terminologia Anatomica*) zatwierdzoną przez Federative Committee on Anatomical Terminology. Wszystkie terminy anatomiczne pochodzące z łaciny oraz ich angielskie odpowiedniki w tym systemie mianownictwa oznaczone są skrótem [TA].

Podhasła łatwe do odnalezienia. W celu ułatwienia użytkownikom szybkiego wyszukiwania podhaseł zawsze zaczynają się one od nowego wiersza.

Synonimy niebieskie. Niektóre hasła nie mają definicji, odsyłają natomiast do synonimu, który jest preferowanym terminem. Wszystkie synonimy tego rodzaju wyróżnione są kolorem niebieskim, co oznacza, że pod tym hasłem znajduje się definicja.

Elementy terminologii medycznej. Rozpoznawanie i rozumienie ok. 1200 greckich i łacińskich cząstek wyrazowych jest kluczowe w pojmowaniu języka medycznego, ponieważ około 90% całej terminologii medycznej zawiera te elementy. Do ich oznaczenia został użyty symbol umieszczony na marginesie indeksu alfabetycznego. Dodatkowo pełna lista tych cząstek znajduje się w odrębnym aneksie.

Podziękowania

Wydawnictwo Lippincott Williams & Wilkins wyraża swoją wdzięczność wszystkim specjalistom z dziedzin medycznych za ich pomoc w opracowywaniu, pisaniu oraz uaktualnianiu tysięcy haseł zawartych w tym słowniku. Bez ich pomocy występująca w słowniku terminologia byłaby bezużyteczna. Podziękowania należą się również recenzentom, których uwagi dotyczące wyglądu słownika, treści poszczególnych haseł oraz treści tego wydania miały ogromny wpływ na jego ostateczny kształt.

Wyrazy wdzięczności chcielibyśmy także skierować do stałych konsultantów wydawnictwa: dr. Thomasa W. Filarda oraz dr. Johna H. Dirckxa. Dokonana przez nich wnikliwa recenzja istniejących haseł oraz sugestie dotyczące włączenia nowych, dodania etymologii i uwag poprawnościowych, a także pomoc przy całej pracy redakcyjnej nad

słownikiem są nieocenione. Doświadczenie i wiedza, jakimi dysponują zwłaszcza w zakresie języka medycznego, czynią ich nieocenionymi współpracownikami zespołu redakcyjnego.

W tworzeniu tej edycji słownika nie do przecenienia jest doświadczenie i wiedza Raymonda Lukensa, kierownika zespołu redaktorów, którego cierpliwość, oddanie oraz ciężka praca sprawiły, że słownik osiągnął niedościgniony poziom. Również pozostali redaktorzy, czyli Vincent Ercolano, Ellen Erkess oraz Ellen Atwood, zadbali o wysoką jakość słownika, pilnując, aby jego zawartość była precyzyjna, pełna i spójna. Podziękowania należą się także osobom zajmującym się przygotowaniem tekstu do druku: Barbarze Ferretti, Kathryn Cadle i Lisie Fahnestock, które spędziły długie godziny, dbając o to, aby wszystkie poprawki zgłaszane przez konsultantów, adiustatorów oraz członków redakcji zostały uwzględnione i wprowadzone na czas, jak również Susan Caldwell, której pomoc przy tworzeniu ilustracji była nieoceniona. Ponadto ogromne podziękowania kierujemy do pracowników wydawnictwa Lippincott Williams & Wilkins – Tiffany Piper, zastępcy redaktora prowadzącego, i Jennifer Clements, konsultanta graficznego. Bez ogromnego zaangażowania wszystkich pracowników Lippincott Williams & Wilkins obecne wydanie nie miałyby szansy się ukazać. Nie zostałyby także osiągnięty cel nadrzędny, jakim było spełnienie oczekiwań co do wysokiej jakości oraz przydatności słownika, nieocenionej dla każdego użytkownika.

Wydawca leksykonu medycznego

Naszym celem jest zapewnienie wszystkim użytkownikom (studentom, nauczycielom, lekarzom) rzetelnego i nowoczesnego źródła poprawnego języka medycznego. Jak zawsze jesteśmy otwarci na komentarze dotyczące zmian, ulepszeń i poprawek, aby *Stedman's Medical Dictionary* mógł stać się jeszcze bardziej przyjazny jego użytkownikom.

Julie K. Stegman
Wydawca
Lippincott Williams & Wilkins
Baltimore, Maryland

Eric Branger
Redaktor prowadzący
Lippincott Williams & Wilkins
Baltimore, Maryland